

כלים

פרק י'

עד התהום. ורבי אליעזר מטמא.

ורבי אליעזר מטמא - קסבר כפוי אינו מציל,
ואפילו מירחו למטה בקרקע, שנאמר: "צמיד
פתיל עליו" - ולא צמיד פתיל על גבו. ואין
הלכה כרבי אליעזר.

**על הפל מצילין, חוץ מקלי חרס - שאינו
מציל אלא על האוכלים ועל המשקין ועל פלי
חרס.**

על הפל מצילים - כל הני כלים דתנן
במתניתין מצילין על כל מה שבתוכן, בין היו
בתוכן פלי שטף, בין פלי חרס, בין בגדים, בין
אוכלים ומשקים.

חוץ מקלי חרס - שאין מצילים אלא על
אוכלים ומשקים וכלי חרס שבתוכן - דברים
שאין להן טהרה במקוה, ולא על פלי מתכות
ובגדים שיש להם טהרה במקוה, וטעמא
פרישנא בפרקין דלעיל. ומשנה זו לאחר חזרה
שחזרו בית הלל להורות כדברי בית שמאי.

**במה מקיפים? בסיד ובגפסים, בזפת
ובשעווה, בטיט ובצואה, בחומר ובחרסית, ובכל
דבר המתמרח.**

במה מקיפין - במה סותמים פי הכלי או
מדבקים הכסוי על פי הכלי, ויחשב צמיד פתיל.
גפסים - מין סיד הוא, ויותר לבן מסיד, ונשרף
בכבשן כמו הסיד.

חרסית - כתישת חרסים, ולשים אותה במים.

**אין מקיפים לא בבעץ ולא בעופרת, מפני
שהוא פתיל ואינו צמיד.**

כלים

פרק י'

**אלו כלים מצילין בצמיד פתיל: כלי
גללים, כלי אבנים, כלי אדמה, כלי חרס, וכלי
נתר, עצמות הדג ועורו, עצמות חיה שבים
ועורה, וכלי עץ הטהורים.**

כלי גללים - של צפיצי בקר.

כלי אבנים וכלי אדמה - דכל הני אין להם
טומאה, לא מדברי תורה ולא מדברי סופרים,
ולכן מצילין בצמיד פתיל.

ואף על גב דכל כלי פתוח, בכלי חרס משתעי
קרא, בכלי שטומאה קודמת לפתחו דהיינו כלי
חרס שמיטמא מאוירו, מפל מקום שאר כלים
נמי מרבינן שמצילים, מדכתיב "וכל".

ועצמות הדג - אם עשה כלי מעצמות בריות
שבים, מצילים, לפי שאין מקבלים טומאה,
כדתנן לקמן בפרק י"ז "כל שבים טהור". וכל
כלים מעצמות העוף טהורים, דכתיב
(במדבר ל"א כ) "וכל מעשה עזים" - פרט לעופות.

כלי עץ הטהורים - כגון כלים גדולים הבאים
במידה שמחזיקים ארבעים סאה בלח שהן
כוריים בביש, ולא מקבלי טומאה, דבעינן
דומיא דשק שמיטלטל מלא וריקן, וכיון שהן
גדולים כל כך אין מיטלטלים מלאים, ומצילים
בצמיד פתיל.

**מצילים בין מפיהם בין מצדיהן, בין יושבין
על שוליהן בין מושין על צדיהן.**

מפיהן - שהצמיד פתיל בפיהן.

מצדיהן - אם ניקבו בצדיהן והקיפן צמיד
פתיל.

היו כפויים על פיהן, מצילים כל שתחתיהן

כלים פרק י'

ד הכדור והפקעת של גמי שנתנן על פי התבנית, אם מירח מן הצדדין לא הציל, עד שימרח מלמעלן ומלמטן.

הכדור - פלוט"א בלעז.

הפקעת של גמי - לח, ארוך, שפוכים אותו זה עם זה, ועושים אותו עגול כמין פקעיות של שתי, גלומור"ש בלעז.

עד שימרח - מלמטה של כדור או של פקעת ולמעלה, כדי שיכסה כולו, מפני שהוא חלול.

וכן במטלית של בגד.

וכן מטלית של בגד - דכל הני חלולים ניהו. וכולהו אין מצילין אלא כשאין בהם שיעור לקבל טומאה.

היתה של נייר או של עור, וקשרה במשיחה, אם מירח מן הצדדין הציל.

וקשרה במשיחה - בחוט דק, כדרך שעושים כשמוכסים פי הנוד בבגד או בנייר שקושרים אותו, ומוסף על הקשירה בעי נמי מריחה מן הצדדין.

ה חבית שנתקלפה והזפת שלה עומדת, וכן קבוסים של מורייס שגפתן עם השפה - רבי יהודה אומר אינם מצילין, וחכמים אומרים מצילין.

חבית שנתקלפה - חבית זפותה מבפנים וניטל חרס ממנה מבחוץ, והזפת עומד כנגדו מבפנים. קבוסים - קנקנים של חרס שמוניחין בהן מורייס נקראים קבוסים.

שגפתן - שפיסה אותן במין סיד שקורין גפסים, דתנן לעיל שמקיפין בו.

עם השפה - למטה משפת הכלי, שנמצא הצמיד פתיל מבפנים, והשפה מגולה מבחוץ.

רבי יהודה אומר אין מצילין - דקסבר "צמיד פתיל עליו" כתיב, ולא צמיד פתיל מתוכו. ואין הלכה כרבי יהודה.

כלים פרק י'

בעץ - הוא בדיל. "את הבדיל" (במדבר ל"א כב) מתרגמין "ית אבצא", ותרגום ירושלמי "בעצא".

מפני שהוא פתיל ואינו צמיד - כלומר: כסוי הוא, אבל אינו מחובר ומדובק יפה על פי הכלי.

אין מקיפין לא בדבילה שמינה, ולא בבצק שנילוש במי פירות, שלא יביאנו לידי פסול. ואם הקיף, הציל.

לא בדבילה שמינה ולא בבצק שנילוש במי פירות - ואף על גב דמצילים, שהרי לא הוכשרו לקבל טומאה, אף על פי כן לכתחילה אין מקיפין בהן, גזירה שמא יוכשרו, שיפלו עליהן משקין המכשירים, ואין דבר טמא מציל.

ואם הקיף - ולא בא עליהן מים או אחד מן המשקין המכשירין, הציל.

א מגופת התבנית המחולחלת ואינה נשמטת - רבי יהודה אומר מצלת, וחכמים אומרים אינה מצלת.

המחולחלת - מתנענעת ומתנדנדת, לשון (אסתר ד' ד) "ותתחלחל המלכה".

רבי יהודה אומר מצלת - דחשיב לה צמיד פתיל הואיל ואינה יוצאת.

וחכמים אומרים אינה מצלת - דכיון דמתחלחלת לאו צמיד פתיל הוא. והלכה כחכמים.

היה בית אצבע שלה שוקע בתוכה - השרץ בתוכה, התבנית טמאה.

היה בית אצבע - של מגופה משוקע ונכנס לתוך התבנית, חשיב השרץ שבתוכה כאילו הוא בתוך התבנית. בית אצבע הוא המקום מן המגופה שאדם מכניס אצבעו לתוכו.

השרץ בתבנית, אוכלין שבתוכה טמאים.

אוכלים שבתוכה - שבתוך בית אצבע השוקע ונכנס לתוך התבנית.

טמאים - דמגופת התבנית כחבית דמיא.

כלים פרק י'

ח תבית שניקבה וסתמוה שמרים, הצילוח. פקקה בזמורה, עד שימרח מן הצדדים. היו שתיים, עד שימרח מן הצדדין ובין זמורה לתברתה.

וסתמוה שמרים הצילוח - סתמא פחכמים, דיש צמיד פתיל מבפנים.

פקקה בזמורה עד שימרח - סביב לזמורה מן הצדדים, אכל על הזמורה עצמה לא בעי מירוח.

נסר שהוא נתון על פי התנור, אם מירח מן הצדדין הציל. היו שנים, עד שימרח מן הצדדין ובין נסר לתבירו.

נסר - פשוטי כלי עץ הוא.

עשאן בסינין או בשוגמין, אינו צריך למרח מן האמצע.

בסינים - שנתן בין נסר קליפות דקות של סנה.

או בשוגמין - קליפי עץ של שוגמין, ואותן קליפין נתן בין נסר לנסר כדי לתבירן.

ז תנור ישן בתוך החדש וסרידה על פי הישן - נישל הישן וסרידה נופלת, הכל טמא. ואם לאו, הכל טהור.

חדש - שלא הוסק, ואינו מקבל טומאה.

וסרידה על פי הישן - ואינה ממורחת בטיט, ואין כאן צמיד פתיל.

נישל הישן וסרידה נופלת - שאינה נסמכת על פי החדש.

הכל טמא - שהישן שעליו הסרידה חשוב כלי, ואינו מציל אלא בצמיד פתיל, והרי אין כאן צמיד פתיל. והחדש שאינו כלי היה חוצץ בפני הטומאה משום אוהל אם היתה הסרידה נסמכת עליו, דכל המציל משום אוהל אינו צריך לצמיד פתיל. אבל בזמן שאין הסרידה נסמכת עליו אין כאן אוהל, הילכך הכל טמא.

חדש בתוך הישן וסרידה על פי הישן - אם אין בין חדש לסרידה פותח טפת, כל שבחדש טהור.

כלים פרק י'

תנור ישן - שהוסק כדי לאפות בו סופגנים, שזו היא גמר מלאכתו להיות חשוב כלי לקבל טומאה.

אם אין בין חדש לסרידה פותח טפת - אם אין גובה טפת בין הכיסוי שעל הישן לפה של התנור החדש, נחשב הכיסוי שעל הישן כאילו הוא כפי החדש, ונעשה החדש אוהל וחוצץ בפני הטומאה, וכל מה שבתוכו טהור.

ח לפסין זו בתוך זו ושפתותיהן שוות, השרץ בעליונה או בתחתונה, היא טמאה וכולן טהורות.

לפסין - כמו אלפסין, מחבות גדולות של ברזל שמכשלין בהן.

ושפתותיהן שוות - שאין שפת אחת מהן גבוהה מתחתונה.

השרץ בעליונה - היא הפנימית שהחיצונה תחתיה.

היא טמאה וכולן טהורות - אם השרץ בעליונה, אוכלין שבתחתונה טהורין, דרחמנא אמר (ויקרא י"א לג) "כל אשר יפל אל תוכו" - ולא אל תוך תוכו, והשרץ שבעליונה תוך תוכו דתחתונה הוא.

ואם השרץ בתחתונה, לא נטמאו האוכלים שבעליונה, דרחמנא אמר "כל אשר בתוכו יטמא" - ולא שבתוך תוכו.

היו בכונס משקה, השרץ בעליונה, כולן טמאות.

היו בכונס משקה - כלומר: נקובים בכונס משקה, דהיינו כדי טהרתן, דאלפסין עשויין למשקים ולאוכלין, ומטילין אותו לחומר בכונס משקה.

השרץ בעליונה - דהיינו הפנימית.

כולן טמאות - דרואין את השרץ כאילו הוא בכל אחת, כיון דנקובות בכונס משקה.

בתחתונה, היא טמאה וכולן טהורות.

בתחתונה - דהיא החיצונה.

היא טמאה וכולן טהורות - דאין טומאה

כלים

פרק י'

נכנסת דרך שוליו. ומיהו אם היו אוכלים
ומשקים בפנימית, נטמאו, כיון דלא מירח הנקב
כדמוכח לעיל בפרק שמיני.

והיגו טעמא, משום דניקב בכדי טהרתו נחשב
כאור של חיצונה, ואוכלים ומשקין מיטמאין
מאור כלי חרס, ואין אדם וכלים מיטמאין
מאור כלי חרס.

**השרץ בעליונה, והתחתונה עודפת, היא
והתחתונה טמאה.**

**השרץ בעליונה - השפא מיירי בלפסין
שלמות.**

**היא והתחתונה טמאה - דכמונח בתוכה דמי
כיון דעודפת. אבל אמצעית טהרה, דאין כלי
מיטמא באור כלי חרס.**

**בעליונה, והתחתונה עודפת, כל שיש בה
משקה טופח, טמאה.**

**כל שיש בו משקה טופח טמא - נטמא
משקה טופח שבתוך הכלי האמצעי מאור כלי
חרס, וחזר המשקה וטמא את הכלים. דרבנן
גזרו על משקה שיטמא כלי, גזירה משום
משקה זב וזבה.**

והוא הדין דהוי מצי לאשמועינן חידוש זה של
משקה טופח ברישא, כשהשרץ בעליונה
והתחתונה עודפת, ויש משקה טופח באמצעי.

